

Rynki finansowe

Rynek – ogół transakcji kupna-sprzedaży oraz warunków, na jakich są one proponowane i dokonywane

Rynek finansowy – miejsce zawierania transakcji mających za przedmiot szeroko rozumiany kapitał finansowy. Za pomocą tych transakcji dokonuje się przepływ pieniądza od podmiotów posiadających nadwyżki środków do podmiotów chcących je zagospodarować; **rynek, na którym przedmiotem obrotu są instrumenty finansowe**

Instrumenty finansowe

Instrumenty finansowe – zobowiązania finansowe jednych podmiotów gospodarujących w stosunku do innych (inaczej roszczenia majątkowe kapitałodawcy w stosunku do kapitałobiorcy), np. papiery wartościowe, instrumenty pochodne i waluty

Papier wartościowy – podstawowy instrument rynku finansowego; dokument stwierdzający istnienie określonych praw majątkowych (najczęściej wierzytelności lub udziału w spółce); posiadanie tego dokumentu staje się niezbędną przesłanką realizacji owych praw. Inaczej mówiąc, papier wartościowy jest dokumentem potwierdzającym roszczenie jego posiadacza do określonych aktywów oraz dochodów generowanych przez te aktywa

Rodzaje papierów wartościowych

1. Podział ze względu na tzw. aspekt własnościowy:

- ❑ **papiery o charakterze udziałowym** – dawca kapitału otrzymuje prawo do udziału w majątku emitenta (np. akcje)
- ❑ **papiery wierzytelnościowe** – mają charakter długu (pożyczki), czyli są świadectwem udostępnienia kapitału na ściśle określony czas, po upływie którego emitent musi zwrócić kapitał posiadaczowi instrumentu (np. obligacje)

Rodzaje papierów wartościowych

2. Podział ze względu na sposób przenoszenia tytułu własności:

- ❑ **papiery na okaziciela** – w treści nie wymienia się nazwiska lub nazwy właściciela (właścicielem jest aktualny posiadacz); zmiana właściciela następuje poprzez proste wręczenie papieru
- ❑ **papiery na zlecenie** – wskazują określoną osobę jako właściciela; prawa ucieleśnione w tych papierach można przenosić na inne osoby w formie zapisu na samym dokumencie, czyli poprzez indos (np. weksle, czek)
- ❑ **papiery imienne** – są wystawiane na nazwisko lub nazwę właściciela; można je przenosić na inne osoby przez pisemne oświadczenie na samym papierze wartościowym lub w osobnym dokumencie

Rodzaje papierów wartościowych

3. Podział ze względu na horyzont czasowy:

- ❑ **papiery krótkoterminowe** – o terminie wykupu do jednego roku
- ❑ **papiery średnioterminowe** – o terminie wykupu 1-5 lat
- ❑ **papiery długoterminowe** – o terminie wykupu powyżej pięciu lat

4. Podział ze względu na charakter dochodu, jaki przynoszą swoim posiadaczom:

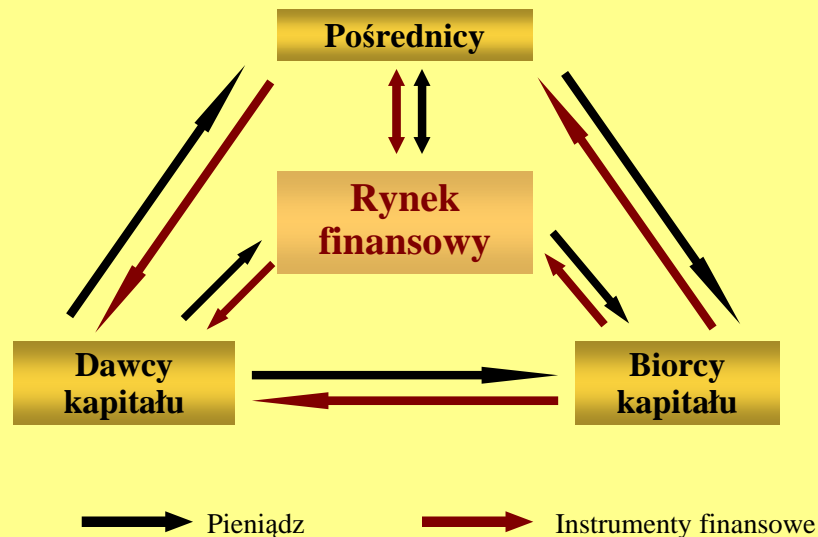
- ❑ **papiery przynoszące stały dochód** – cechą charakterystyczną jest ustalony z góry sposób obliczania dochodu należnego ich właścicielom (np. obligacje)
- ❑ **papiery przynoszące zmienny dochód** – dochód zależy od wyników ekonomicznych osiągniętych przez emitentów (np. akcje)

Instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne – takie instrumenty, których wartość zależy od wartości innych aktywów, na które instrumenty te zostały wystawione. Aktywa, w oparciu o które tworzy się instrumenty pochodne są nazywane instrumentami bazowymi – mogą to być papiery wartościowe, kursy walut, stopy procentowe, wskaźniki ekonomiczne oraz inne instrumenty pochodne.

Instrumenty pochodne stwarzają prawo do kupna lub sprzedaży instrumentu bazowego w przyszłości po określonej cenie, albo do odpowiedniego rozliczenia pieniężnego (np. kontrakty *forwards* i *futures*, opcje oraz swapy)

Przepływy finansowe w gospodarce

Funkcje rynków finansowych

Rynek finansowy pełni w gospodarce następujące funkcje:

- ❑ zapewnia sprawny przepływ funduszy w gospodarce, co oznacza możliwość elastycznego kształtowania czasowej struktury konsumpcji i inwestycji
- ❑ tworzenie mechanizmu wyceny aktywów finansowych będących przedmiotem wymiany na tym rynku
- ❑ umożliwia zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów w gospodarce
- ❑ stwarza możliwości różnicowania pakietów posiadanych aktywów, a tym samym dywersyfikacji ryzyka inwestycyjnego
- ❑ zwiększa płynność inwestycji

Uczestnicy rynku finansowego

W procesach zachodzących na rynkach finansowych uczestniczą różnego rodzaju podmioty, które można podzielić na takie podstawowe grupy, jak:

- ❑ wystawcy instrumentów finansowych
- ❑ nabywcy instrumentów finansowych
- ❑ pośrednicy finansowi
- ❑ instytucje regulujące i nadzorujące rynek
- ❑ instytucje organizujące obrót instrumentami finansowymi

Uczestnicy rynku finansowego

1. Kapitałobiorcy (wystawcy instrumentów finansowych):

- ❑ gospodarstwa domowe (np. kredyt hipoteczny)
- ❑ przedsiębiorstwa (np. emisja akcji lub obligacji)
- ❑ władze publiczne (np. emisja obligacji skarbowych lub komunalnych)

2. Kapitałodawcy (nabywcy instrumentów finansowych):

- ❑ gospodarstwa domowe (np. zakup akcji, obligacji, lokata bankowa)
- ❑ przedsiębiorstwa (np. zakup bonów skarbowych)
- ❑ władze publiczne (np. lokowanie rezerw dewizowych)

Uczestnicy rynku finansowego

3. Pośrednicy finansowi – przedsiębiorstwa, których głównym przedmiotem działalności jest utrzymywanie instrumentów finansowych oraz dokonywanie transakcji nimi; najważniejszą ich funkcją jest ułatwianie przepływu wolnych środków pieniężnych od podmiotów posiadających nadwyżki finansowe do podmiotów deficytowych, np.:

- ❑ banki
- ❑ zakłady ubezpieczeń
- ❑ fundusze inwestycyjne i emerytalne

Uczestnicy rynku finansowego

4. Instytucje regulujące i nadzorujące rynek – celem działalności regulacyjnej i nadzorczej nad rynkiem finansowym jest zapewnienie stabilności systemu finansowego, czyli zdolności tego systemu do zachowania płynności finansowej oraz zdolności poszczególnych instytucji finansowych do pokrywania z funduszy własnych strat, jakie mogą powstać w wyniku ich działalności

- ❑ Komisja Nadzoru Finansowego

Uczestnicy rynku finansowego

5. Instytucje organizujące obrót instrumentami finansowymi – nie nabywają one instrumentów finansowych na własny rachunek, ale stwarzają odpowiednie warunki do zawierania transakcji, pośredniczą w ich zawieraniu, zarządzają cudzymi pakietami instrumentów finansowych lub świadczą usługi doradcze w zakresie transakcji zawieranych na rynkach finansowych

- ❑ giełda papierów wartościowych
- ❑ depozyt papierów wartościowych
- ❑ domy maklerskie
- ❑ firmy zarządzające aktywami